

# Uluslararası Ticaret Dergisi

Sakarya Üniversitesi - Uluslararası Ticaret Bölümü

2020 - Sayı #5 İletişim : utic@sakarya.edu.tr

"2019 Avrupa Tedarik Zinciri Lideri Gökşen Töre Sancak'tan Tedarik Zincirinde Risk Yönetimi"

"TUSAŞ Genel Müdürü Temel Kotil kariyerini ve Savunma Sanayimizi anlattı"



"GarantiBank Int'l NV (BBVA) Direktörü Özkan Ağırkaya'dan Emtia Finansmanı"



ULUSLARARASI

TİCARET



"Dr. Öğr. Üyemiz Esra Dil'den 'Sürdürülebilirlik'"



"DEİK Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Tamer Taşkın ile Afrika Fırsatları üzerine konuştuk"

ve daha fazlası  
2020 5. sayımızda

UTIC



Yazar  
Özkan Ağırkaya

MAKALE

## GarantiBank Int'l NV (BBVA) Direktörü Özkan Ağırkaya'dan Ticaret ve Finansman

Özkan Ağırkaya, İstanbul Üniversitesi'nde Mühendislik eğitiminin ardından Hes-Amsterdam (Amsterdam Üniversitesi'nde) International MBA yüksek lisans programını tamamlamıştır. Toplam 30 yıllık iş hayatında; catering şirketlerinde satın alma müdürlüğü, bankalarda dış ticaret merkezleri müdürlüğü, dış ticaret operasyonları müdürlüğü, grup müdürlüğü ve direktörlüğü görevlerinde bulunmuştur. Halen Garanti Bank NV'ta Direktör olarak görev yapmaktadır. Ayrıca "Yapılandırılmış Ticaret ve Emtia Finansmanı" kitabının yazarıdır.

### Yapılandırılmış Ticaret ve Emtia Finansmanı

Günümüzde İngilizce ismiyle de kullanılmakta olan ve "Trader" olarak tabir edilen tacir firmalar ya da yeni kurulan şirketler ki; genelde daha önce büyük firmaların kadrolarında çalışmış, ürünleri, pazarları ve oyuncuları bilen, konusunda tecrübeli kişilerden oluşan bu firmalar nasıl destek alabilecekler, finansman imkânlarından nasıl faydalanacaklar? Modern dünyanın ticaret koşullarının gerektirdiği yeni tekniklerin geliştirilmesi bu sebeplerden doğmuştur. Literatürde farklı tanımlamalar yapılsa da, yapılandırılmış ticaret ve emtia finansmanı teknikleri bu ihtiyaçlara çözüm getirmektedir.

Bu yöntemler ilk bakışta riskli görünen ticari faaliyetlerin aşamalara ayrıldığı ve her aşama için risklerin belirlenerek bu riskleri azaltma veya yok etme tekniklerinin uygulandığı işlemler zinciri olarak değerlendirilebilir.

Yapılandırılmış ticaret, henüz söz

konusu emtianın üretilmediği bir aşamadan başlamak üzere, yüklemesinin, nakliyesinin, işleme tabi tutulmasının, depolanmasının ve tekrar yurt içi veya yurt dışı pazarlara satılması aşamalarının herhangi bir noktasından başlayabilen ya da sürecin tamamını kapsayabilen bir yöntem olarak düşünülebilir.

Emtia finansmanı ise çek, senet veya mülk ipoteği vermek yerine, ticarete konu olan ürünün kendisinin (belirli bir marj uygulanarak) teminat olacağı ve her aşamada söz konusu ürünün mülkiyetinin ya da kontrolünün finansmanı sağlayan kuruluşta olabileceği bir yöntemdir.

Bu yöntemler uygulanırken bağımsız uluslararası gözetim firmalarının ya da üçüncü şahısların kontrol veya sorumluluğu altında emtianın teminata alınmasıyla, müşterilerine gereken zamanda ve uygun fiyattan ürünü satın alma imkânı tanıyıp, stokların güncel fiyatlar üzerinden değerlendirilmesi ve piyasa fiyatlarının en uygun olduğu zamanda satılması fırsatını sağlamaktadır.

### ANA FİNANSMAN TİPLERİ

#### FCR (Forwarder's Certificate Of Receipt) Finansmanı

Üretilen malların yüklemesinin yapılmasını teminen, sevkiyatçı firmanın malları teslim aldığı gösteren Alındı Belgesi (FCR) karşılığında finansman sağlanmasıdır. Yükleme firmasının güvenilirliği büyük önem taşır. Alındı belgeleri ciro edilemeyen, içerisinde kullanılan ifadelerle bağlı olarak genelde malın sevk edilmek üzere teslim alındığını belirten bir "Alındı" veya "Makbuz" niteliğinde bir belgedir.

Güvencesi belgeyi imzalayan ve veren firmanın sağlamlığı kadardır. Herhangi bir sahtecilik veya problem halinde sevkiyatçı firmanın muhtemel zararı karşılayabilecek kapasitede olmama ihtimali mevcuttur.

Küçük miktarlarda alınabilen veya birçok tedarikçiden gelecek parça parça ürünlerin bir araya getirilerek limana yakın bir bölgede stoklanması ve ancak bir gemiyi doldurabilecek miktara ulaştığında yükleme yapılarak alıcılarına ulaştırılabilen durumlarda navlun komisyoncusu olarak ifade edebileceğimiz (freight forwarder) firmalarından faydalanılır. Navlun komisyoncuları genel olarak gönderen veya gönderilenin temsilcisi olarak, belgede bahsedilen miktar ve özellikteki malları, belirtilen durumda ve lokasyonda, yüklenmek üzere teslim aldıklarını belirtirler. Buna ek olarak güçlü konumda olan veya yükleme ile ilgilenmek istemeyen birtakım üreticiler veya tedarikçiler yükleme sorumluluğu almak istemeyebilirler. Alıcılar da bu gibi durumlarda da gemi nomine edilip yükleme organize edilinceye kadar FCR güvencesi talep edebilirler.

#### Navlun Finansmanı

Navlun finansmanı sadece ürüne yönelik kullanılan diğer finansman yöntemlerinin yanında firmalara sağlanabilecek ek bir hizmet şeklinde düşünülmelidir. Örneğin ithalatta EXW, FCA veya FOB teslim şekline göre satın alınması için finansman sağlanacak bir ürünün ana nakliye kısmını da kontrol altına alabilmek için firmalara navlun finansmanı sağlanabilir ya da diğer teslim şekillerine göre satışı yapı-



lacak ihracat işlemlerinde bu ürün kullanılabilir. Kredi kullandırımı için navlun faturası talep edilir.

### **Kargo Finansmanı**

Malların yüklemesi yapılmış ve varış noktasına doğru harekete geçmiş olduğunu gösteren nakliye evrağına istinaden sağlanan finansman yöntemidir. Burada nakliyenin hangi şekilde yapılacağı, nakliye evrağının mallar üzerindeki mülkiyet haklarını temsil edip etmediği, nakliye firmasının güvenilirliği, nakliye rotası, uğranacak ülkeler, nakliye şartları muhtemel risk konularındandır. En sık kullanılan hava yolu taşıma belgeleri AWB, demir yolu nakliye belgeleri (Hamule Senedi) CIM, karayolu nakliye belgeleri CMR malın mülkiyetini temsil eden ve ciro edilebilir nitelikte evraklar değildir. Deniz yolu taşımacılığında kullanılan konşimentolar (B/L) duruma göre ciro edilebilir niteliktedir. Bununla beraber en sık karşılaşılan deniz yolu taşıma evraklarından Charter Party konşimentolar, belirli bir ücret karşılığında geminin tamamının veya bir kısmının belirli bir sefer ya da süre için gemi sahibi veya gemi işleticisi ile taşıtan arasında yapılan sözleşmelere dayanmaktadır. Alıcı veya finansman sağlayan bankalar sözleşme ayrıntılarından haberdar olmadıklarından dolayı, herhangi bir anlaşmazlık halinde, sözleşme hükümleri alıcı veya alıcının bankası aleyhine çalışabilir, istenmeyen sonuçlar doğurabilir. Örneğin; Charter Party Sözleşmesindeki bir şarta dayanılarak kira/navlun bedelinin ödenmemesi sebebiyle malların teslimatı yapılmayabilir vs.

İşleme konu tarafların ve nakliye firmasının seçimi, rotanın ve uğranacak ülkelerin detaylı incelenmesi, banka emrine düzenlenecek mülkiyeti temsil eden bir nakliye evrağı istenmesi riski azaltmak açısından önemlidir.

### **Stok (Depo) Finansmanı**

Üretim süreci tamamlanmış olan malların finansmanını sağlayacak olan kurum tarafından kabul edilebilecek bir depo, tank, silo veya

fabrikaya alınması ve finansman sağlayacak kurumun kontrolünde bulunması koşullarıyla kullanılabilen bir finansman yöntemidir. İç veya dış piyasadan alınan, işlem görecektir veya uygun satış dönemine kadar hareketsiz kalacak, emtia niteliğine sahip kolay satılabilir malların teminata alınması karşılığında kullanılabilir. Müşterinin mali yapısı, ürünün cinsi, saklama koşulları ve benzeri durumlara bağlı olarak rehin alınacak olan ürünün takip ve kontrolü depo/lojistik firmaları, gözetim firmaları

veya yediemin aracılığıyla yapılabilmektedir. Yurt içi stok finansmanı doğal olarak ters yönde de, yani ihracatı yapılacak malların muhtelif süreçlerinde de kullanılabilir. Türk Hukuku açısından taşınır rehini tesis edilmesi, medeni kanuna göre veya Tares sistemi üzerinden noterler aracılığıyla işlem yapılması ile mümkündür. Lojistik firmalarına ait yurt içi depolarda veya antrepo işletmecileri yedi emanetinde teminata alın-

### Alacak Finansmanı

Satın alınıp ana nakliyesi tamamlanmış ürünlerin vadeli satılmaları durumunda, tedarikçi firmalar tahsilat yapılıncaya kadar finansmana ihtiyaç duyabilmektedir. Nakliyesi tamamlanmış ve alıcıya teslimi gerçekleşmiş ürünler için artık bir alacak doğmuş ve farklı ülkelerin kanunlarına göre gerekli aksiyonlar alınmak suretiyle finansmana uygun hale gelmiş olurlar. Bu işlemlerin finansal yönünün yanında bir de risk değerlendirmesinin yapılması önemlidir. Açık hesap



veya yediemin aracılığıyla yapılabilmektedir.

Yurt içi stok finansmanı doğal olarak ters yönde de, yani ihracatı yapılacak malların muhtelif süreçlerinde de kullanılabilir.

Türk Hukuku açısından taşınır rehini tesis edilmesi, medeni kanuna göre veya Tares sistemi üzerinden noterler aracılığıyla işlem yapılması ile mümkündür.

Lojistik firmalarına ait yurt içi depolarda veya antrepo işletmecileri yedi emanetinde teminata alın-

poliçe veya sertifikalar ibraz edilemeyebilir. Bu durumlarda genel sigortanın bir kopyasının alınarak ihtiyaç duyulan şartların kapsandığının tespiti yeterli olabilecektir.

Lojistik firmalarını veya antrepo işletmecilerini seçerken uzun zamandır bu işleri yapan, moralitesi ve reytingi yüksek, güvenilir olarak kabul edilen büyük firmalar tercih edilmelidir. Bu koşulların gerçekleştiği durumlarda, yediemin sözleşmesi yerine, bu firmalardan alınacak olan depo alındı makbuzu 'Warehouse Receipt' ya da aynı içerikte makbuzlar da kabul edilebilir.

olarak satılan bu ürünler için tedarikçi firmalar, alıcı bazında limitler belirleyerek bu risklerin ne kadarını kendilerinin taşımak isteyeceği, ne kadarı için sigortaya ihtiyaç duyacağına karar verilir ve alacak sigortası ürünleri değerlendirilir. Bankalardan finansman sağlanması durumunda bankalar da bir çeşit alacak sigortasının olup olmadığı, muhtemel bir finansman karşılığında bu alacakların kendilerine temlik edilmesi, bu temliklerin ilgili ülke kanununa göre borçluya bildirim ve/veya borçlunun teyidi gibi birtakım hukuki gereksinimler talep edilebilmektedir.

### **Akreditif Yolu ile Finansman Devredilebilir Akreditif (Transferable LC)**

Bir tacirin iyi ilişkileri bulunduğu bir tedarikçiden ürün satın alıp müşterisine satabilmesi için, eğer tedarikçi akreditif açılmasını istiyorsa, alıcı müşteri de akreditif açabilecek limitlere sahipse devredilebilir akreditifler kullanılabilir. Tacir firmanın akreditif açtırabilmek için banka limitlerinin olmadığı veya mevcut limitlerinin tamamen dolu olduğu durumlarda en uygun çözüm olarak ortaya çıkmaktadır. Bu

zerv oluşabilmektedir. Bu işlemler ciddi derecede tecrübeye dayanmakta olup firmaların ve bankaların operasyon birimlerine önemli görevler düşmektedir.

### **Karşılıklı Akreditif (Back-To-Back LC)**

Alıcı ve satıcının birbirini görmemesi ve birtakım bilgilere ulaşmaması gereken durumlarda, devredilebilir akreditiflerdeki sınırlamaları aşabilmek için karşılıklı akreditifler kullanılmaktadır. Birbirinden bağımsız iki farklı akreditif

biyle çok daha fazla risk içermekte olup bunun yanında ana akreditif üzerinde çok daha fazla değişiklik yapılabilmesi imkânı olmaktadır. Aracı firmaların alıcı ve satıcıyı birbirleriyle tanıştırmada, alım fiyatı ve koşullarının görülmesinin sakıncalı olabileceği durumlar için çözüm olabilmektedirler.

Bu makale, Legal Kitabevi'nden 2017 yılında çıkan "Yapılandırılmış Ticaret ve Emtia Finansmanı" kitabından, yazarı tarafından derlenmiştir.



yöntemde alıcının açtığı ana akreditif devredilirken müdahale edilebilecek alanlar UCP 600 madde 38 de belirtilenlerle sınırlıdır.

Devir bankası açısından, özellikle teyit eklenmeden devredilen durumlarda, finansal bir risk alınmıyor olmasına rağmen, operasyonel açıdan risk taşınabilmektedir. Değiştirilebilir konular dışında orijinal akreditif şartlarının aynı şekilde devredilmesi gerekmektedir. Bu konuda yapılacak bir hata sonucunda devredilen akreditif altında ödeme yükümlülüğü oluşabilecekte iken orijinal akreditif altında re-

işleminde oluşur ve ilk akreditif lehtarının ikinci akreditifin amiri olduğu bir akreditif türü şeklinde tanımlanabilir. Gelen ihracat akreditifi teminat olarak kabul edilerek karşılığında ithalat akreditifi açılır. Herhangi bir sebeple devredilebilir akreditiflerin kullanılmadığı durumlarda gelen ilk akreditifin lehtarı bu akreditife karşılık ikinci bir akreditifin açılması için bankasına talimat verir. Gelen akreditif ana / master akreditif olarak, açılan ikinci akreditif de karşılık akreditifi olarak isimlendirilebilir. Devredilebilir akreditiflerle kıyaslandığında, iki ayrı akreditif bulunması sebe-